

НАЛАГОДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ УПРАВЛІНСЬКИМ І ФІНАНСОВИМ ОБЛІКОМ ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Прийняття ефективних рішень в умовах ризику і невизначеності є запорукою успішного господарювання у сучасних умовах в Україні і ознакою високого професіоналізму вищого керівництва вітчизняних підприємств, установ, організацій. Досягнення уміння кваліфіковано управляти матеріальними ресурсами, грошовими коштами, капіталом, людьми, тобто усе, що включається до поняття “мистецтво менеджменту”, є неможливим без створення повноцінної облікової системи, елементи якої, будучи в постійному взаємозв'язку та під перманентним контролем, забезпечують процес фінансово-господарської діяльності усіх, без винятку, підприємств.

Значна частина інформації, необхідної для управління підприємством, акумулюється у підсистемі управлінського обліку, в той час, як дані про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, рух коштів, операції з власним капіталом, є базовими для підсистеми фінансового обліку. Зрозуміло, що за багатьох ключових відмінностей, між цими двома підсистемами існує тісний взаємозв'язок.

Управлінський облік – це сукупність методів та процедур, які забезпечують підготовку і надання інформації для планування, контролю і прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством, установою, організацією. Фінансовий облік – це сукупність правил та процедур, які забезпечують підготовку, оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства, складання встановленої фінансової (бухгалтерської) звітності, постачання необхідної та достовірної інформації користувачам.

Свобода у використанні форм та методів обліку, а також відсутність законодавчо-нормативних обмежень є основними характеристиками управлінського обліку. Фактично бухгалтерський облік включає у себе управлінський та фінансовий. Використовуваний фінансовим обліком інструментарій є значно ширшим, проте управлінський облік є центральною ланкою облікової системи, що пов'язує фінансовий облік та процес управління.

Як управлінський, так і фінансовий облік ґрунтуються на єдиній інформаційній системі спостереження, збирання і первинної обробки облікової інформації, яка в подальшому обробляється, узагальнюється і розподіляється відповідно до кінцевої мети використання. Одночасно взаємозв'язок між управлінським та фінансовим обліком проявляється у формуванні стабільних відносин між вищим керівництвом, лінійними менеджерами та бухгалтерією, які ґрунтуються на концепції відповідальності та підзвітності.

Головна ознака, що визначає спільність управлінського та фінансового обліку, полягає у тому, що на основі інформації, створюваної кожною з підсистем, приймаються управлінські рішення. Так, інформація фінансового обліку про отримані фінансові результати діяльності дає змогу зовнішнім користувачам, зокрема інвесторам, постачальникам, клієнтам, приймати рішення щодо співпраці з цим підприємством. Інформація управлінського обліку про фінансові результати діяльності, що надається менеджерам, спрямована на вирішення переліку питань, пов'язаних з ціноутворенням, контролем за матеріальними ресурсами тощо.

Система бухгалтерського обліку доповнюється даними управлінського обліку, які часто характеризуються більшою конкретизацією та деталізацією. Як наслідок, ефективна взаємодія фінансового та управлінського обліку повинна забезпечувати одноразову фіксацію базової вхідної та вихідної інформації, можливість використання подібних методів або їх елементів, максимальне наближення облікової інформації до місць прийняття рішень, забезпечення єдності підходів до розробки завдань під час проектування/удосконалення системи автоматизованого управління тощо.

Враховуючи організаційно-технологічні особливості діяльності підприємств, зважаючи на рекомендації національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, взаємозв'язок між фінансовим та управлінським обліком реалізовується різними способами, зокрема в автономному й інтегрованому режимі.

За інтегрованого варіанта управлінський і фінансовий облік існують у єдиному інформаційному просторі, ґрунтуючись на єдиній системі обліку (фінансового й управлінського). Автономна система припускає ізольоване ведення управлінського й фінансового обліків,

план рахунків управлінського обліку розробляється без прив'язки до рахунків фінансового обліку.

Вважаємо, що застосування кожної з вищезазначених систем має свої переваги та недоліки. Зокрема, інтегрована система передбачає значний рівень взаємодії і поєднання фінансового та управлінського обліку, що значно підвищить рівень оперативності облікового процесу, знижує ризик дублювання інформації, створює додаткову економію ресурсів завдяки можливості використання даних одразу в обох підсистемах. З іншого боку, це може позбавити управлінський облік можливості виконувати свої основні функції – аналітичну та прогнозну. Їх реалізація стає проблематичною під час використання виключно даних фінансового обліку, які переважно аналізують минулі події, їм потрібне інформаційне забезпечення для планування та прогнозування. Автономна система забезпечує повну конфіденційність управлінської інформації, реалізує усі основні функції управлінського обліку та його завдання щодо пошуку і обґрунтування ефективних управлінських рішень, використовуючи не лише дані фінансового обліку, а й дані окремих підрозділів, центрів відповідальності, видів продукції тощо. Проте це вимагає ефективнішої організації облікових процедур, значних затрат на утримання окремого штату працівників-управлінців, аналітиків та побудови спеціальної автоматизованої системи інформаційного забезпечення для збору, узагальнення, систематизації та аналізу отриманої інформації. Підприємство повинно самостійно визначитись щодо вибору способу організації управлінського обліку та налагодження інформаційних зв'язків з фінансовим обліком відповідно до потреб управління.

В такий спосіб встановлено, що управлінський та фінансовий обліки мають тісний взаємозв'язок, реалізуючи злагоджений, поступовий та ефективний обліковий процес на підприємстві. Це сприяє оперативності, динамічності його розвитку, надає і формує надійне інформаційне забезпечення для управління підприємством, забезпечуючи конкурентні переваги на ринку та ліквідну і прибуткову діяльність.